

Bijlage 2 Jaarverslag over 2024 van de vereniging Vrienden van Voorschoten, voorheen Oud, Groen en Leefbaar Voorschoten (OGLV)

1. Inleiding

Voor u ligt het jaarverslag over 2024 van de vereniging Vrienden van Voorschoten. Er is veel gebeurd in 2024. We zijn van naam veranderd. Tot september 2024 heette de vereniging Oud, Groen en Leefbaar Voorschoten. We hebben een nieuwe missie, een nieuwe koers en een nieuwe website. Het ledenaantal vertoont sinds eind 2024 weer een behoorlijke groei naar bijna 800 leden. We zijn actief geweest op onze kerntaken: erfgoed, leefklimaat en groen, met aansprekende activiteiten en lezingen en samenwerking met de gemeente om plannen de goede kant uit te duwen. Ook is een samenwerking met de duurzaamheidstafel van de grond gekomen.

In dit verslag leest u over dit alles meer.

Onze missie en ook onze passie kunnen we niet realiseren zonder de vele vrijwilligers, onder andere voor Open Monumenten Dag en onze commissies, bestuursleden en actieve leden. Hen past een grote dank!

2. Een nieuwe koers, een nieuwe naam, een vernieuwd bestuur

Als Vrienden van Voorschoten maken we ons sterk voor ontwikkeling en behoud van ons erfgoed, een goed leefklimaat en groen zoals staat in de ondertitel bij onze naam: *Vrienden van Voorschoten, omdat erfgoed, leefklimaat en groen ertoe doen.*

De koers die in 2023 is ingezet heeft in 2024 concreet vorm gekregen.

Op 12 september werden op feestelijke wijze de naam Vrienden van Voorschoten, het nieuwe logo en de nieuwe website formeel onthuld door de burgemeester van Voorschoten, Nadine Stemerding in het Ambachts- en Baljuwhuis. Heel veel leden waren bij deze mijlpaal aanwezig. Ook zijn de nieuwe statuten goedgekeurd. In december zijn deze bij de notaris getekend en formeel van kracht geworden. De leden gingen ook aan de gang met een actie om zelf als ambassadeur van de vereniging leden te werven. Dat heeft, samen met een actieve opstelling op onder andere de verenigingsmarkt, geleid tot een groei met 50 leden naar bijna 800.

De vereniging zelf: bestuur en commissies

Ook het bestuur is van samenstelling veranderd. Saskia Boom trad af. Nico Fennes trad toe en heeft de communicatie en website beheer in zijn portefeuille. Mark Gazenbeek werd als secretaris opgevolgd door Ieta van den Hout.

Open Monumentendag

Het Open Monumentendag team, onder leiding van Pieter Prein, trad af. Onder zijn leiding is een aantal jaren een heel succesvolle en goed bezochte Open Monumentendag georganiseerd. Inmiddels is het nieuwe OMD team voortvarend aan de slag met de plannen voor Open Monumentendag 2025. In dat team zitten Martijn Schoonhoven, Kees Scheepens, Monique van Kraay en Huub van der Post.

Commissies

De vereniging kent vier commissies: de commissie planologie, de groencommissie en de activiteitencommissie. Een vierde commissie, de commissie ontwikkeling erfgoed is in 2024 in de steigers gezet en gaat in april 2025 van start. Een overzicht van de commissies treft u aan op de website en meer informatie over hun werkzaamheden in 2024 volgt hierna.

In juli 2024 namen wij afscheid van de voorzitter van de activiteitencommissie Gerrie van Oirsouw. We hebben Gerrie in de ALV veel dank overgebracht met een passend cadeau. Haar rol werd overgenomen door Hetty de Vrijer.

3. Wat is in 2024 gedaan om ambities inhoud te geven?

Erfgoed algemeen

We hebben zo'n 30 experts in ons dorp. Van hen hebben we in 2023 een overzicht samengesteld met expertisegebieden. We willen hen meer dan voorheen faciliteren in de vorm van een nog op te richten erfgoedcafé en netwerk. Dit is in 2024 niet gelukt door de transformatie van de vereniging. We hopen dit in 2025 vorm te geven. Het jaarlijkse magazine biedt een podium voor publicaties en daar gaan we mee door. Ook andere publicaties willen we stimuleren. In de krant publiceerden we regelmatig artikelen. Experts zijn via de vereniging onder andere ingeschakeld bij de bepaling van diverse standpunten over erfgoed. We hebben door historisch onderzoek te faciliteren meegewerkt aan een succesvolle musical, voor en door Voorschotenaren, "De prijs van de Vrijheid", die een nieuw licht wierp over de gebeurtenissen in Voorschoten ten tijde van het Leidens ontzet.

Leefklimaat en groen

Onze actieve en bewakende rol bij ruimtelijke ontwikkelingen, de bakermat van voorheen OGLV, 50 jaar geleden, blijft. Dat gaat in toenemende mate ook over klimaat, biodiversiteit, waterbeheer en energietransitie. We geven invulling aan "behoud door ontwikkeling" en kijken dus ook vooruit. Dat betekent twee hoofdzaken:

- We kijken meer hoe ontwikkeling van erfgoed en andere maatschappelijke doelstellingen elkaar kunnen versterken zoals klimaattransitie, toerisme en welzijn;
- We geven aan wat wél mogelijk is, bijvoorbeeld bij woningbouw, met respect voor en benutting van erfgoed, leefklimaat en groen. In het hoofdstuk Leefklimaat verderop leest u wat we concreet hebben gedaan.

Activiteiten

De maandelijkse excursies en de samen met het museum georganiseerde lezingen zijn een groot succes. Ze voorzien in een behoefte. Daar gaan we mee door en we intensiveren de samenwerking met het museum. U leest meer hierover in het hoofdstuk activiteiten.

Communicatie

Is binnen en buiten de vereniging essentieel. We merken dat de nieuwe naam Vrienden van Voorschoten en de nieuwe missie aanslaan. Ook het ledenaantal vertoont weer een duidelijk stijgende lijn, zoals u in de paragraaf over de financiën kunt lezen. We hebben een communicatieplan gemaakt met doelstellingen en middelen. Centrale doelen zijn: meer bekendheid en meer leden. We willen onze meerwaarde over de volle breedte laten zien. We hebben in 2024 een nieuwe website vormgegeven, gecombineerd met social media. We zijn zoveel mogelijk aanwezig bij allerlei activiteiten. We publiceren verder standpunten die te vinden zijn op de website en soms in de krant en organiseren acties waar nodig. We hebben voor de communicatie naar de leden een nieuwsbrief. In december 2024 is wederom ons jaarlijkse magazine uitgebracht, onder redactie van Nico Fennes, in een nieuwe layout.

Overleg met de gemeente

Met de gemeente maken we ook een beter werkende overlegstructuur ter vervanging van Lokaal erfgoed platform. We hebben in 2024 een definitief voorstel ontwikkeld om het Lokaal erfgoed platform te vervangen door een commissie ontwikkeling erfgoed, een soort denktank die adviezen uitbrengt over de strategische rol van ons erfgoed en groen in de ontwikkeling van het dorp en draagvlak biedt voor allerlei projecten. In de commissie zitten behalve erfgoedeigenaren en -deskundigen ook vertegenwoordigers van andere sectoren zoals economie en welzijn. Inmiddels heeft de gemeente ingestemd met het opstarten van deze commissie, die naar verwachting in april 2025 voor het eerst bijeenkomt.

We hebben in 2024 ook diverse malen bestuurlijk overleg met de gemeente gevoerd, vaak op uitnodiging en niet, zoals in het verleden, op ons eigen verzoek. Voorbeelden zijn overleg met wethouder van der Elst over onze voorstellen voor veel meer woningen, ook sociaal, binnen de bebouwde kom. Met wethouder de Bruijn over de toekomst van de Kruispuntkerk. Met de Burgemeester over de aanschaf van een nieuwe muziektent. Ook hebben we actief erfgoed en groen een plaats weten te geven in de ontwikkeling van de Omgevingsvisie en de ontwikkeling van de centrumvisie. We hebben ook voorstellen gedaan voor verduurzaming van de gemeente en zijn een samenwerking aangegaan met de duurzaamheidstafel.

4. Leefklimaat

A. Planologie Commissie

Het jaar 2024 is in de gemeente Voorschoten een jaar van veel plannen, maar nog weinig concrete uitvoeringsstappen geweest. De Planologie Commissie is actief betrokken geweest bij de diverse plannen. Het gaat hierbij onder andere over de woningbouw, waaronder Starrenburg III, de Kruispuntkerk, de Centrumvisie en de Omgevingsvisie. Op deze onderwerpen hebben we zienswijzen bij de gemeente ingediend en/of hebben in de Raad ingesproken. Ook zoeken we het informele overleg met de gemeente waar dat mogelijk is. We hebben ook een intensief contact onderhouden met de Duurzaamheidstafel, resulterend in de uitbreiding van de Commissie met een lid van die tafel. De Planologie Commissie heeft zeven keer vergaderd.

Het heeft heel veel jaren moeten duren, maar op 3 december 2024 werd dan eindelijk het uitwerkingsplan en de bijbehorende anterieure overeenkomst voor de nieuwe woonwijk Starrenburg III vastgesteld. Daarmee werd de nog uit het oude beleid voortvloeiende verhouding 35% sociaal / middensegment – 65% vrije sector veilig gesteld. De 20 ingediende zienswijzen werden in een nota van beantwoording behandeld; het valt ons op dat de toonzetting van de beantwoording wat milder is dan wij gewend zijn. Slechts op ondergeschikte punten is gehoor gegeven aan de zienswijzen; voor heel veel opmerkingen wordt verwezen naar het op een later tijdstip nog vast te stellen inrichtingsplan. Daar zullen we dan maar op vertrouwen en hopen dat er ruimte is voor serieuze participatie. Ook onze zienswijze heeft niet geleid tot een aanpassing van het ontwerpplan. We laten het daarbij en gaan niet in beroep bij de Raad van State om ook verdere vertraging van de uitvoering van het bouwplan te voorkomen, maar rekenen wel op een serieuze betrokkenheid bij het inrichtingsplan.

Het schrijnende tekort aan betaalbare/sociale woonruimte blijft een zwakke plek in het Voorschotense woningmarktbeleid. In een gemeentelijk persbericht dd. 12-12-24 wordt gewag gemaakt van een hoge score van Voorschoten in het regionaal overzicht sociale huur in nieuwbouw: in het nieuwbouwprogramma voor de jaren 2025 tot en met 2032 komt gemeente

Voorschoten uit op een totaal van 43 procent aan sociale huurwoningen. Dat klinkt heel mooi, maar dan moet er toch grote haast worden gemaakt met de uitvoering van bestaande plannen en zullen alle mooie gedachten/voornemens met betrekking tot de nog mogelijke bouwlocaties (Oude Stationslaantje, vdHaarplein, Fixet-terrein, MOC-terrein) in heuse plannen moeten worden vertaald en ook nog worden uitgevoerd. Wij nemen deel aan de informele participatiegroep Wonen en Bouwen, waar we de vinger aan de pols houden. Er is veel aandacht door het College en de Raad gegeven aan de mogelijke bouw van zo'n 120 'flexwoningen' maar uiteindelijk is gekozen voor de bouw van permanente woningen op de locatie Oude Stationslaantje. Over dat laatste zijn wij positief, maar wij betreuren dat het idee van 'flexwoningen' nu is af gereserveerd, terwijl daarmee een snelle inhaalslag was beoogd. Helaas loopt de uitvoering van bestaande woningbouwplannen nog niet bepaald van een leien dakje: het bestemmingsplan voor het project Arsenaal/Segaar werd inmiddels vastgesteld, maar verdere vertraging kan niet worden uitgesloten; hetzelfde geldt voor het project Raadhuislaan/hoek Einsteinlaan. Wij schreven het reeds eerder, maar willen dat hier toch nog eens herhalen: er kunnen heel veel meer betaalbare/sociale woningen worden gerealiseerd met inachtneming van de belangrijke cultuur-historische waarden, de groenstructuur en een gezonde leefomgeving in Voorschoten. Een ruimere beschikbaarheid van betaalbare woningen zou ook bijdragen aan de acceptatie van nieuwkomers in de gemeenschap. We komen met gemak tot een aantal van 1.400 tot wel 1.750 nieuwbouwwoningen binnen de bebouwde kom. Dat vergt visie, regievoering en daadkracht in de gemeentelijke aanpak!

Een hot issue in de Voorschotense politiek was (en is eind 2024 nog steeds!) de locatie van woonwagens; de huidige woonwagenlocatie aan de Trompweg moet worden ontruimd vanwege de bouwplannen voor het achterliggende terrein Arsenaal/Segaar. De gedachte nieuwe locatie aan de Hofweg op de landtong langs de Vliet is zeker niet ideaal; over de gebiedsinrichting (locatie woonwagens, een warmte-overdrachtsstation, gemeentewerven, groenvoorziening?) hebben wij in een brief aan de Raad ruimte voor nader overleg gevraagd. Voor de wijk Adegeest werd een herinrichtingsplan aangenomen; ook hier is de uitvoering enigszins vertraagd, hetgeen deels te wijten is aan het gegeven dat direct omwonenden onvoldoende werden betrokken bij geplande voor hen ingrijpende wijzigingen. De vele bezwaren met betrekking tot de 'knippen' Chopinlaan/Berliozlaan zijn door de commissie bezwaarschriften gegrond bevonden, doch de gemeente heeft dit advies van de commissie evenwel niet overgenomen en heeft gemeend het oorspronkelijke besluit te moeten handhaven! Op het vlak van burgerparticipatie blijft het zoeken naar de juiste maatvoering.

Na vele jaren wikken en wegen werd een besluit genomen over een nieuw cultureel centrum: de centraal gelegen Kruispuntkerk leent zich daar zeer wel voor, zij het dat het particuliere eigendom van het gebouw die publieke multifunctionele bestemming compliceert. Er zijn natuurlijk nog wel de nodige losse eindjes en onzekerheden (financiering, exploitatie, vrijwilligersinzet, beheerstructuur), maar daar zullen de komende tijd oplossingen voor worden bedacht, wellicht in samenhang met de invulling van de publieke functie van het Ambacht & Baljuwhuis? Verheugend is de aan deze opzet gekoppelde bouw van zo'n 17 wooneenheden op het naastgelegen terrein.

Het gepresenteerde Uitvoeringsprogramma Ontwikkelvisie Centrum maakt een gedegen indruk. De tijd zal leren of het allemaal ook realiseerbaar is, mede gelet op de toch fragiele financiële positie van de gemeente. Wat ons betreft zou er nog zeer kritisch moeten worden gekeken naar de parkeerdruk op het centrumgebied, nu de bestaande parkeerterreinen op termijn zullen worden bebouwd. Het bouwplan Churchillplein (bruto 65/netto 47 sociale huurwoningen) is in voorbereiding en met Aldi wordt gesproken over een supermarkt op de begane grond en de realisering van een parkeergarage. De komende jaren wordt flink

geïnvesteed in de openbare ruimte van het centrum op basis van de eerder vastgestelde ruimtelijke visie. Daar zal nog het nodige overleg over moeten worden gevoerd.

De nieuwe Omgevingswet betekent ook voor Voorschoten werk aan de winkel: met de inventarisatie van ambities, uitgangspunten en opgaven met betrekking tot de fysieke leefomgeving werd een begin gemaakt. Namens Vrienden van Voorschoten werd een uitgebreide notitie ingediend met daarin de naar ons idee belangrijke aandachtspunten. In aanloop naar de totstandkoming van een Ontwerp-Omgevingsvisie werd inmiddels ook het Ambitiedocument vastgesteld. Het moet gezegd: er wordt serieus werk gemaakt van de participatie van burgers en verenigingen in het proces. Saillant is wel de zinsnede dat niet alle inbreng is overgenomen: ‘soms past het niet in het beleid dat momenteel van kracht is; soms is het niet wenselijk kijkend naar het grotere geheel en soms was het voorstel te concreet en niet passend bij het strategische niveau van de omgevingsvisie’. We zullen zien wat dat betekent. Maar voor het komende jaar zal hier veel aandacht aan worden gegeven. Op de belangrijke thema’s Duurzaamheid/Klimaatadaptatie vielen in het verslagjaar geen bijzondere ontwikkelingen te bespeuren; een ooit toegezegde uitvoeringsagenda klimaatadaptatiebeleid lijkt er niet te gaan komen. We houden een vinger aan de gemeentepols.

Hekwerk Ter Wadding: de Raad van State heeft de gemeente in het gelijk gesteld en het hoger beroep van Smitsloo tegen de afwijzing van een omgevingsvergunning voor legalisatie van het geplaatste hekwerk, is ongegrond verklaard. We wachten af of en hoe de gemeente nu gaat handhaven. Hopelijk kan deze reeds zeer vele jaren voortmodderende affaire nu eindelijk positief worden afgesloten, omdat Erfgoed, Leefklimaat en Groen er toe doen!

B. Groen Commissie

De Groen Commissie functioneert meer dan de Planologische Commissie als een klankbord voor de ambtelijke organisatie van onze gemeente. Expertise inbrengen en commentaar leveren op plannen rond bomen, biodiversiteit, waterbeheer en leefbaarheid van de publieke ruimte. Zo heeft de commissie ook in het afgelopen jaar de aangevraagde kapvergunningen beoordeeld en hebben leden van de commissie geparticipeerd in bijeenkomsten over klimaatadaptatie en de Operatie Steenbreek. In het gezelschap van de wethouder en enkele ambtenaren hebben wij in juli een excursie bijgewoond langs ‘maaiplaatsen’, waar wij suggesties hebben kunnen doen voor een meer op biodiversiteit gericht maaibeheer in ons dorp.

In augustus hebben enkele ambtenaren op ons verzoek een presentatie gegeven over de plannen voor een herijking van het bomenbeleid en een gemeentelijk biodiversiteitsplan. Daarbij hebben wij nog eens het voorstel gedaan om voor elke gekapte boom er 1,5 tot 2 bij te planten met speciale aandacht voor inheemse loofbomen met grote kruinen in verband met verkoeling en vergroening.

De commissie heeft in het proces van totstandkoming van de Omgevingsvisie over de toekomstige ontwikkeling van Voorschoten op vele momenten haar inbreng kunnen leveren in de participatiebijeenkomsten, die door de gemeente werden georganiseerd. Ook rond de plannen voor de wijk Adegeest, waar een totale “make over” in gang zal worden gezet, waarbij water, groen en leefbaarheid een grote rol spelen in de vernieuwing, hebben wij intensief geparticipeerd. Wij hebben ons onder andere ingespannen om het eilandje in park Adegeest voor ontsluiting met twee bruggetjes te behoeden.

Uiteraard hebben wij – er zijn drie leden van de Groen Commissie tevens lid van de Planologische Commissie - in die commissie de ontwikkeling en verbetering van groen, water, bodem en biodiversiteit in Voorschoten ingebracht in de besluitvorming over de daar voorliggende beleidsvoornemens van de gemeente. Aan het eind van het jaar heeft de commissie opnieuw de eigen missie en scope onderzocht en daarbij afgesproken dat we zoveel mogelijk zullen anticiperen op beleidsvorming en uitvoering op groengebied en zullen trachten, zoals eerder het geval was, per jaar tenminste tweemaal overleg te hebben met gemeentevertegenwoordigers.

Ondertussen heeft de voorzitter van de commissie elke maand een column in de Voorschotense Krant verzorgd.

5. Activiteiten Commissie

De Activiteiten Commissie organiseerde de volgende excursies: Sieboldhuis (tentoonstelling Japan op de gevoelige plaat), Lakenhal (tentoonstellingen Anton de Kom en Zintuigen), Stegenwandeling Leiden, Smalspoormuseum Katwijk, Bomenroute, Berbice, Land van Ons, Agnetapark Delft, Lentevreugd Wassenaar, Museum Boerhaave (tentoonstelling Zwarte Gat) en Gemeenlandshuis Leiden.

De Activiteiten Commissie kwam in 2024 twee keer bij elkaar.

De Activiteiten Commissie onderging een aantal wijzigingen. In juli 2024 namen wij afscheid van onze voorzitter, Gerrie van Oirsouw. Haar rol werd overgenomen door Hetty de Vrijer.

Overige leden van de commissie zijn Gaspard de Jong en Josée Nan.

De nieuwe aanmeldprocedure blijkt in de praktijk goed te werken. Iedereen krijgt één of twee weken de mogelijkheid om zich aan te melden. Leden die niet eerder mee zijn geweest op een excursie krijgen voorrang.

6. Lezingen

Ook in 2024 zijn er in samenwerking met Museum Voorschoten weer een aantal lezingen georganiseerd. Er wordt steeds gezocht naar onderwerpen die met Voorschoten en omgeving te maken hebben. De lezingen worden goed bezocht en ook in 2025 gaan we hiermee door.

7. Financiën en leden

Financiën

De exploitatie van de Vereniging in 2024 kende een batig saldo van € 1.096.

Het vermogen van de Vereniging nam toe van € 23.569 eind 2023 tot € 24.665 eind 2024. Dit vermogen is ruim meer dan de jaarlijkse uitgaven, waarmee de financiële positie van de Vereniging zeer gezond mag worden genoemd.

Er zijn een aantal factoren die hebben bijgedragen aan dit positieve resultaat:

1. De contributieverhoging van € 7,50 naar € 12,50 per jaar;
2. Een significante groei van het ledenbestand;

3. Volledige vergoeding van de kosten van Open Monumentendag door de gemeente Voorschoten;
4. Een donatie.

Er zijn wel extra kosten geweest in 2024. De nieuwe statuten, waarin onder andere de nieuwe naam van de Vereniging is vastgelegd, brachten kosten van € 1.810 met zich mee.

Leden

Ontwikkeling ledenbestand

Het ledental van onze Vereniging heeft zich de laatste jaren als volgt ontwikkeld (aantallen per 31 december van het betreffende jaar):

2019 - 846
2020 - 808
2021 - 793
2022 - 768
2023 - 776
2024 - 798

De trend van gestage afname van het ledental in de afgelopen jaren lijkt hiermee duidelijk gekeerd.

De toename van het aantal leden in 2024 bestaat uit:

- 59 Aanmeldingen van nieuwe leden;
- 37 Opzeggingen van het lidmaatschap, voornamelijk door overlijden en hoge leeftijd.

Het aanmelden van nieuwe leden lijkt in 2025 door te gaan, waardoor de toekomst van de Vereniging er rooskleurig uit ziet.